

**รายงานผลการดำเนินงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร จังหวัดปัตตานี**

๑.ความเป็นมา/พระราชดำริ

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปี พุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานอนุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่กราบบังคมทูล ถวาย และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระบรมโอรสาธิราชฯและทรง พระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมายตราสัญลักษณ์โครงการ

ในปี ๒๕๔๙ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการกำหนดแผนการจัดงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ใน พระราชทานพระราชทานโดยให้จังหวัดจัดงานปีละ ๔ ครั้ง (ไตรมาสละ ๑ ครั้ง) และให้มีการติดตามการให้บริการต่อเนื่อง (Follow up) กับ เกษตรกรที่ได้เข้ารับการบริการจากคลินิกต่าง ๆ เน้นเกษตรกรรายที่มีปัญหาชัดเจนและสำคัญสำนักวิจัย และพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ รับผิดชอบดูแลการดำเนินการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชทานฯ ในพื้นที่ ๗ จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง โดยมีรูปการจัดงานคือ การให้บริการวิเคราะห์วินิจฉัยโรคและแมลงศัตรูพืช ตลอดจน การให้ปรึกษาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบวนการผลิตพืชทั้งระบบเพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ได้รับประโยชน์ต่อการ พัฒนาพื้นที่และผลิตผลทางการเกษตรของตนเองต่อไป

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยพืชและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรฯ กรมวิชาการเกษตร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตรได้อย่างรวดเร็วและทัน เหตุการณ์

- เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการและถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรให้สามารถทำการผลิตทางการเกษตรอย่างมี ประสิทธิภาพและยั่งยืน รวมถึงการแก้ปัญหาร่วมกัน

๔. พื้นที่เป้าหมาย

ในพื้นที่จังหวัดปัตตานีตามแผนของจังหวัดเคลื่อนที่ จำนวน ๑๒ ครั้ง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานร่วมสนับสนุน : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จ.สงขลา

๖. งบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการเคลื่อนที่ฯของจังหวัดปัตตานี ๑๔ ครั้ง (ตารางที่ ๑) โดยร่วมออกให้บริการวิชาการด้านพืชและร่วมจัดนิทรรศการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - เดือนกันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งมีเกษตรกรเข้ารับบริการในคลินิกพืช (คลินิก ๐๒) จำนวน ๙๙๒ ราย โดยการให้คำแนะนำ วิเคราะห์วินิจฉัยโรค แมลง และศัตรูศัตรูพืช และให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ยาพารา และพืชอื่นๆ สำหรับเกษตรกรที่มีปัญหาต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปติดตามในพื้นที่ โดยแนะนำให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลงในพืชนั้นๆ (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๑ การให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดปัตตานี

ครั้งที่	สถานที่	ที่อยู่	วันที่	คลินิก	คลินิก
				๐๒	๐๕
๑.	โรงเรียนไม้แก่นกิตติวิทย	ม.๔ ต.ไทรทอง อ.ไม้แก่น จ.ปัตตานี	๑๘/๑๐/๒๕๖๑	๗๔	๖
๒.	โรงเรียนบ้านคาโต	ม.๕ ต.ปะนาเระ อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี	๒๑/๑๑/๒๕๖๑	๖๑	๗
๓.	โรงเรียนบ้านวังกว้าง	ม.๕ ต.ป่าไร่ อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี	๑๘/๑๒/๒๕๖๑	๑๐๔	๑๐
๔.	โรงเรียนบ้านฝาง	ม.๓ ต.ตาเกาะ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี	๒๓/๑/๒๕๖๒	๙๘	๗
๕.	โรงเรียนศาสนศึกษา	ม.๓ ต.ตะปิ้ง อ.สายบุรี จ.ปัตตานี	๒๖/๒/๒๕๖๒	๑๒๑	๕
๖.	โรงเรียนแม่ลานวิทยา	ม.๖ ต.แม่ลาน อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี	๑๓/๓/๒๕๖๒	๗๒	-
๗.	สนามกีฬาอำเภอทุ่งยางแดง	ม.๑ ต.ตะโล๊ะแหมะนา อ.ทุ่งยางแดง จ.ปัตตานี	๒๔/๔/๒๕๖๒	๕๒	๕
๘.	โดมหน้าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต ๒	อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	๑๔/๕/๒๕๖๒	๕๕	๕
๙.	โรงเรียนบ้านควนกลาง	ม.๔ ต.ทรายขาว อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	๑๑/๐๗/๒๕๖๒	๗๒	
๑๐.	สนามกีฬาองค์การบริหารส่วนตำบลบารา เฮาะ	ต.บาราเฮาะ อ.เมือง จ.ปัตตานี	๐๑/๐๘/๒๕๖๒		
๑๑.	โรงเรียนบ้านโคกหญ้าคา	ม.๖ ต.คลองใหม่ อ.ยะรัง จ.ปัตตานี	๒๑/๐๘/๒๕๖๒	๕๙	
๑๒.	โรงเรียนบ้านตะโล๊ะดีอรัมมัน	ม.๔ ต.ตะโล๊ะดีอรัมมัน อ.กะพ้อ จ.ปัตตานี	๒๗/๐๘/๒๕๖๒	๖๔	
๑๓.	องค์การบริหารส่วนตำบลตรัง	ม.๒ ต.ตรัง อ.มายอ จ.ปัตตานี	๐๕/๐๙/๒๕๖๒	๗๘	
๑๔.	ตลาดกลางปศุสัตว์จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี	ม.๑ ต.บ่อทอง อ.หนองจิก จ.ปัตตานี	๑๘/๐๙/๒๕๖๒	๘๒	
รวมเกษตรกรเข้ารับบริการทั้งสิ้น			รวม	๙๙๒	๖๐

ตารางที่ ๒ ปัญหา และคำแนะนำในการติดตามให้บริการในพื้นที่เกษตรกร

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	จำนวน (ราย)	คำแนะนำ/แนวทางการแก้ปัญหา
บวบ	-เกิดผลสีเหลืองมีน้ำตาลประปราย ทำให้ใบแห้ง ด้านใต้ใบบริเวณผลจะ พบขุยสีขาว ซึ่งเป็นสปอร์ของเชื้อรา	4	-ใช้ยา แมนเซพ ดี หรือ ไดเทน เอ็ม-45 ฉีด 4-7 วันก่อนออกดอก หรือใช้ยาป้องกันกำจัด เชื้อราอื่น ๆ

ลองกอง	-ผลลองกองมีตำหนิ เห็นเป็นคราบสีดำ เคลือบอยู่ที่ผิวผลแต่ไม่ทำลายเนื้อ	6	-ฉีดพ่นสารละลายแคลเซียม เพื่อลดการหลุดร่วงและการแตกของผล โดยฉีดพ่นสารแคลเซียมคลอไรด์ 250 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
มะระ	-เกิดแผลสีเหลี่ยมสีน้ำตาลประปราย ทำให้ใบแห้ง ด้านใต้ใบบริเวณแผลจะพบขุยสีขาว ซึ่งเป็นสปอร์ของเชื้อรา	2	-ใช้ยา แมนเซท ดี หรือ ไโดเทน เอ็ม-45 ฉีด 4-7 วันก่อนออกดอก หรือใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราอื่น ๆ
มะละกอ	-ต้นมะละกอแคระแกร็นใบต่างเหลือง บิดเบี้ยว เสียรูปทรง	1	-แนะนำใช้สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มาป้องกันและกำจัดโรคพืช
พริก	-ใบพริกงอ ตาดอก ยอด ดอกและผลร่วงหล่น พริกที่ถูกเพลี้ยไฟทำลายใบจะหงิกงอขึ้นข้างบน	6	-ใช้ยาฆ่าแมลง เช่น เซฟวิน, ทามารอน, แลนเนท ฯลฯ อัตรา 20-30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร ฉีดเมื่อพบระบาดบนยอดอ่อนเพียงเล็กน้อย 7-10 วัน/ครั้งและหยุดฉีดอย่างน้อย 3 วันก่อนเก็บผล
แตงกวา	-เกิดแผลสีเหลี่ยมสีน้ำตาลประปราย ทำให้ใบแห้ง ด้านใต้ใบบริเวณแผลจะพบขุยสีขาว ซึ่งเป็นสปอร์ของเชื้อรา	11	-ใช้ยา แมนเซท ดี หรือ ไโดเทน เอ็ม-45 ฉีด 4-7 วันก่อนออกดอก หรือใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราอื่น ๆ
มังคุด	ใบเว้าๆ หล่นๆ เหลือแต่ก้านใบทำให้มังคุดขาดความสมบูรณ์	3	-พ่นสารประเภทดูดซึม เช่น คาร์บาริล ในอัตรา 60 กรัม / น้ำ 20 ลิตร ทุกๆ 5 - 7 วัน
ทุเรียน	-กิ่งทุเรียน มีลักษณะคราบสีขาวแกมชมพูแห้งแข็งบนผิวเปลือก เมื่อใช้มีดถากเปลือกบริเวณที่เป็น จะพบเนื้อเยื่อเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้ม	15	-ฉีดพ่นด้วย ผลิตภัณฑ์ชีวภัณฑ์ กลุ่ม บาซิลัส หรือ ไตรโคเดอร์มา
แตงโม	-ใบพริกงอ ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและน้ำตาลระบัดง่ายในช่วงอากาศแห้งหรือหนาว	6	-ตัดใบหรือถอนต้นที่เป็นโรคทิ้ง
คะน้า	-เกิดแผลสีเหลี่ยมสีน้ำตาลประปราย ทำให้ใบแห้ง ด้านใต้ใบบริเวณแผลจะพบขุยสีขาว ซึ่งเป็นสปอร์ของเชื้อรา	4	-ใช้ยา แมนเซท ดี หรือ ไโดเทน เอ็ม-45 ฉีด 4-7 วันก่อนออกดอก หรือใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราอื่น ๆ
กวาดำ	-เกิดแผลสีเหลี่ยมสีน้ำตาลประปราย ทำให้ใบแห้ง ด้านใต้ใบบริเวณแผลจะพบขุยสีขาว ซึ่งเป็นสปอร์ของเชื้อรา	1	-ใช้ยา แมนเซท ดี หรือ ไโดเทน เอ็ม-45 ฉีด 4-7 วันก่อนออกดอก หรือใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราอื่น ๆ

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เกษตรกรที่เข้ารับบริการได้รับคำแนะนำทางวิชาการ และได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้และพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น

- เกษตรกรที่เข้ารับบริการฯได้รับคำแนะนำทางวิชาการแล้ว ได้รับการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ในการปลูกพืช และนำความรู้ที่ได้

รับนำไปแก้ไขปัญหาในการปลูกพืชผัก ไม้ผล และพืชอื่น ๆ

๙. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

- ขาดแคลนเอกสารทางวิชาการที่ไว้สำหรับแจกเกษตรกร
- ขาดแคลนโปสเตอร์สำหรับจัดนิทรรศการหรือแจกแก่เกษตรกร
- ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคพืช

๑๐.ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านป่าตาเขียว ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ที่วัดสำเภา เขย ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี และโปรดเกล้าให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จไปยังพื้นที่สาธารณะประโยชน์ “ป่าตาเขียว” เพื่อทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศ สภาพดินและน้ำ สำหรับประกอบการพิจารณาการจัดทำฟาร์มตัวอย่าง เมื่อทรงทราบข้อมูล ได้มีพระราชดำริว่า “ก็ดีถ้าที่ดินมีความพร้อมจะทำให้เป็นฟาร์มตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นสถานที่จ้างงานและแนะแนวทางในการประกอบอาชีพให้กับราษฎร”

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านป่าเขียว ต.ท่าข้าม อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี พื้นที่ ๔๗๑ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดแครง จำนวน ๘ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอปะนาเระ

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอปะนาเระ

(๓) สนง.เกษตรอำเภอปะนาเระ

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๔๐,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๒๒ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๒๒ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ซีลี้อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมซีลี้อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๔๐ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๔,๐๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

๑๐.ภาคผนวก

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านลุง ตำบลแม่ลาน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑.ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๘ พลเอกถนอม บุนนาค รองสมุหราชองครักษ์ และนายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษและคณะฯ ได้มาสำรวจพื้นที่ หมู่ที่ ๖ บ้านลุง ตำบลแม่ลาน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์ เนื้อที่ ๑๕๔ ไร่ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอแม่ลาน ได้ร่วมกันน้อมเกล้าถวายเพื่อจัดตั้งเป็นฟาร์มตัวอย่าง ผลการสำรวจและการประชุมผู้นำเกษตรกรผู้นำหมู่บ้านและชุมชนพบว่ามีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นฟาร์มตัวอย่างได้

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านลุง ต.แม่ลาน อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี พื้นที่ ๑๕๔ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดหูหนู จำนวน ๑๐ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอแม่ลาน

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอแม่ลาน

(๓) สนง.เกษตรอำเภอแม่ลาน

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๕,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๘ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๘ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ซีลี้อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมซีลี้อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๔๕ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๔,๕๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช ภูมิวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านดอนนา ตำบลบางเขา อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ พลเอกฉัตรชัย สุทธิสุข รองสมุหราชองครักษ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษและคณะฯ ได้เดินทางไปสำรวจข้อมูลสภาพพื้นที่เบื้องต้น บริเวณหมู่ที่ ๔ และ ๕ บ้านดอนนา ตำบลบางเขา อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี พื้นที่ประมาณ ๖๐๐ ไร่ ตามที่ราษฎรร่วมกันน้อมเกล้าถวายที่ดิน เพื่อจัดตั้งฟาร์มตัวอย่าง

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านดอนนา ต.บางเขา อ.นองจิก จ.ปัตตานี พื้นที่ ๖๐๐ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดหูหนู จำนวน ๘ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอนองจิก

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอนองจิก

(๓) สนง.เกษตรอำเภอนองจิก

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๔๐,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๘ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๘ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ซีลี้อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมซีลี้อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๒๕ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๒,๕๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์ม ตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านทุ่งแป้น ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๘ ราษฎรตำบลแป้น ซึ่งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย บ้านแป้น บ้านเตราะแก่น และบ้านช่องหมู ซึ่งประสบภัยคุกคามจากเหตุการณ์การก่อความไม่สงบของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรัฐปัตตานี ได้ขอความช่วยเหลือให้ทำการฝึกโครงการราษฎรอาสาสมัครหมู่บ้าน (อรบ.) แต่กระนั้นราษฎรก็ยังประสบปัญหาความเดือดร้อนไม่สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพได้ตามปกติ จึงได้แจ้งไปยังกองราชเลขาธิการในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ขอให้นำความกราบบังคมทูลฯ ขอพระราชทานความช่วยเหลือ หลังจากนั้น กองราชเลขาธิการในพระองค์ฯ และกรมราชองครักษ์ได้เข้าไปสำรวจพื้นที่แล้วเห็นสมควรให้ดำเนินการจัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ ขึ้นในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือราษฎรในการประกอบอาชีพโดยด่วนที่สุด และเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ นักการปฏิรูปที่ดินจังหวัดปัตตานี ได้จัดประชุมหารือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนรวมทั้งราษฎรผู้มอบที่ดิน เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดตั้งโครงการฯ ในเขตพื้นที่สปก. “ที่สาธารณชนประโยชน์ทุ่งแป้น” อยู่ในเขตตำบลแป้น ตำบลปือระ และตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พื้นที่ประมาณ ๓,๕๗๕ ไร่ และได้ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งราษฎรในเขตปฏิรูปที่ดินจำนวน ๒๓ คน ยินดีสละสิทธิในที่ดินชั่วคราวเพื่อจัดตั้งฟาร์มตัวอย่าง และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดปัตตานี (สปก.) สนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๔๘ เพื่อดำเนินการจัดทำถนน วางท่อระบายน้ำในเขตพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- ๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่
- ๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน
- ๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูปและขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านทุ่งแป้น ต.แป้น อ.สายบุรี จ.ปัตตานี พื้นที่ ๓,๕๗๕ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรือน จำนวน ๗ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอสายบุรี

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอสายบุรี

(๓) สนง.เกษตรอำเภอสายบุรี

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๕,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๖ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๖ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมขี้เลื่อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรีบใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ – กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๒๔ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๒,๔๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช ภูมิวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านน้ำดำ ตำบลบุโละบุโย อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านน้ำดำ ได้ก่อตั้งขึ้นเนื่องจาก เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ณ วัดสุนันทาราม (น้ำดำ) บ้านน้ำดำ หมู่ที่ ๓ ตำบลบุโละบุโย อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี มีราษฎรกราบบังคมทูลถวายฎีการ้องทุกข์ว่าประสบปัญหาภัยคุกคามจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบซึ่งลอบทำร้ายประชาชนขณะออกไปประกอบอาชีพ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับทราบสถานการณ์ และทรงมีความห่วงใยราษฎรที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน จึงทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้ พลเอกฉัตรชัย บุญทวี รองสมุหราชองครักษ์ และนายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ จัดหาพื้นที่เพื่อนำมาจัดทำเป็นฟาร์มตัวอย่างฯ ตามแนวพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๙ โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านน้ำดำ ได้เปิดดำเนินการดูแลควบคุมโดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดปัตตานี และเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๑ ได้มอบให้คณะทำงานโครงการพระราชดำริฯ ที่ ๒ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบมาจนถึงปัจจุบัน

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านน้ำดำ ต.บุโละบุโย อ.นองจิก จ.ปัตตานี พื้นที่ ๒๒๐ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรือน จำนวน ๑๒ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอหนองจิก

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอหนองจิก

(๓) สนง.เกษตรอำเภอหนองจิก

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๕,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๖ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๖ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมขี้เลื่อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรีบใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๑๐ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๑,๐๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านสีปาย ตำบลตาลีฮายร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๘ พลเอกฉัตรชัย บุญทวี รองสมุหราชองครักษ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยนายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษและคณะฯ ได้เดินทางไปสำรวจข้อมูลสภาพพื้นที่เบื้องต้น บริเวณพื้นที่สาธารณะประโยชน์ “ป่าโคกสีปาย” หมู่ที่ ๑ และ ๒ ตำบลตาลีฮายร์ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี พื้นที่ประมาณ ๘๙๐ ไร่ ตามที่ราษฎรชุดอาสาสมัครหมู่บ้าน (อรบ.) เสนอเพื่อจัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อให้ราษฎรได้ฝึกงาน และจ้างแรงงานอาชีพทางการเกษตรในชุมชน

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านสีปาย ต.ตาลีฮายร์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี พื้นที่ ๘๙๐ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรือน จำนวน ๑๐ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอยะหริ่ง

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอยะหริ่ง

(๓) สนง.เกษตรอำเภอยะหริ่ง

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๕,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๖ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๖ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ชี้เลื่อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แช่เมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมชี้เลื่อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๒๕ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๒,๕๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านโคกหมัก ตำบลดาโต๊ะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

ด้วยนายสุรรัตน์ จันทร์แสง ผู้ใหญ่บ้านโคกหมัก หมู่ที่ ๒ ตำบลดาโต๊ะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้กราบบังคมทูลถวายฎีการ้องทุกข์ว่าประสบปัญหาความเดือดร้อน ราษฎรในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียงถูกลอบทำร้ายขณะออกไปประกอบอาชีพรับจ้างกรีดยาง และทำงานในตัวเมืองหลายราย ได้แก่ บ้านโคกหมัก ถูกฆ่า ๒ คน และบ้านต้นมะพร้าวต้นเดียว ถูกฆ่า ๑ คน โดยต้องการจะขับไล่คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธให้ออกนอกพื้นที่ ด้วยการส่งจดหมายข่มขู่ชาวบ้านให้ขายทรัพย์สิน ที่ดินทำกิน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยในราคาถูกและให้อพยพออกไปอยู่นอกพื้นที่ มิฉะนั้นจะได้รับความปลอดภัย ปัจจุบันชาวบ้านโคกหมักจำนวน ๑๐๗ ครัวเรือน ประชากร ๓๔๕ คน ไม่กล้าออกไปทำงานนอกพื้นที่ เพราะเกรงจะได้รับอันตรายจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ จึงได้พร้อมใจกันน้อมเกล้าถวายที่ดินสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านโคกหมัก จำนวน ๙๖ ไร่ นำมาจัดทำเป็นโครงการพัฒนาบ้านโคกหมัก

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- ๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่
- ๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน
- ๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านโคกหมัก ต.ดาโต๊ะ อ.นองจิก จ.ปัตตานี พื้นที่ ๙๖ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรือน จำนวน ๑๐ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

- (๑) สนง.ประมงอำเภอนองจิก
- (๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอนองจิก
- (๓) สนง.เกษตรอำเภอนองจิก

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๐,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๒ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๒ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นนำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมขี้เลื่อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑ - กันยายน ๒๕๖๒ ปริมาณ ๒๗ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๒,๗๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
บ้านคู ตำบลยาปี อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ราษฎรจากตำบลยาปี อำเภอนองจิก ที่เดินทางไปทำงานที่ฟาร์มตัวอย่าง ฯ บ้านน้ำดำ ซึ่งอยู่ห่างออกไป ๔ กิโลเมตร ถูกคนร้ายไม่ทราบจำนวนซัดจักรยานยนต์ประกบยิงด้วยอาวุธปืนร้ายแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ ๓ คน ได้รับบาดเจ็บ ๓ คน จึงทำให้ชาวบ้านที่ต้องออกไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้านไม่สามารถออกไปทำงานรับจ้างได้อีกเนื่องจากหวาดผวาท่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จากเหตุการณ์ดังกล่าว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีความห่วงใยพสกนิกรเป็นอย่างยิ่ง จึงได้พระราชทานความช่วยเหลือให้จัดตั้งฟาร์มตัวอย่างฯ ขึ้นที่บ้านคู ตำบลยาปี โดยชาวบ้านพร้อมใจกันยินยอมให้ใช้ประโยชน์ที่นารกร้าง รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๓๑๕ ไร่ และได้ดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ ได้เข้าร่วมดำเนินการกิจกรรมการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของเกษตรกรในพื้นที่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับเกษตรกรและผู้เยี่ยมชม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป และขยายผลความสำเร็จไปสู่ไร่นาเกษตรกร

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

บ้านคู ต.ยาปี อ.นองจิก จ.ปัตตานี พื้นที่ ๓๑๕ ไร่

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- กิจกรรมการเพาะเห็ดในโรงเรือน จำนวน ๖ โรงเรือน พื้นที่ ๑ ไร่

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

๕.๒ หน่วยงานรับผิดชอบงานวิชาการเกษตร (สังกัดกรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน

(๑) สนง.ประมงอำเภอนองจิก

(๒) สนง.ปศุสัตว์อำเภอนองจิก

(๓) สนง.เกษตรอำเภอนองจิก

๖. งบประมาณ

งบปกติกรมวิชาการเกษตร ๒๐,๐๐๐.- บาท

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแครงและการแปรรูป เป้าหมายเกษตรกรจำนวน ๑๒ ราย มีเกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม จำนวน ๑๒ ราย หลังการฝึกอบรมเกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น

๗.๒ กิจกรรมแปลงสาธิต/แปลงต้นแบบ

๗.๒.๑ การเพาะเห็ดแครง

- วัสดุในการทำก้อนเชื้อเห็ด มีดังนี้ ชี้เลื่อยไม้ยางพารา ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๕ กิโลกรัม ดีเกลือ ๐.๓ กิโลกรัม ปูนขาว ๒ กิโลกรัม เมล็ดข้าวฟ่างต้มแล้ว 50 กิโลกรัม และน้ำ ๘๐ กิโลกรัม

การเตรียมวัสดุเพาะ

- แخذเมล็ดข้าวฟ่างในน้ำทิ้งไว้ ๑ คืนจากนั้นเทน้ำทิ้งเปลี่ยนน้ำใหม่ต้มให้เดือดจนเมล็ดข้าวฟ่างค่อนข้างสุกแล้วรินน้ำทิ้ง พักไว้ให้เย็นหมาดๆระหว่างนี้ให้ผสมชี้เลื่อย ปูนขาว และรำเข้าด้วยกันก่อน จากนั้นจึงผสมน้ำลงไป (หากผสมพร้อมกันหมด รำจะจับติดเป็นก้อน) เมื่อผสมเข้ากันดีแล้ว จึงนำเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้มาผสมอีกที จากนั้นกรอกใส่ถุงพลาสติก ขนาด ๖x๑๐ นิ้ว ให้มีน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม ใส่คอขวด รัดยาง และปิดสำลี แล้วปิดด้วยฝาปิด จากนั้นนำไปนึ่งด้วยหม้อนึ่งลูกทุ่งอุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้เวลาแล้วพักไว้ให้เย็น จึงรับใส่เชื้อในเมล็ดข้าวฟ่างที่เตรียมไว้ทันที พยายามอย่าทิ้งถุงไว้เกิน ๒๔ ชั่วโมง จะทำให้การปนเปื้อนสูง

การปักบ่มเส้นใย

- โรงเรือนสำหรับปักบ่มเส้นใย ควรเป็นโรงเรือนในร่ม ที่มีระบายอากาศดี และข้อสำคัญ ควรเป็นที่มืด เส้นใยจะเจริญเต็มถุงในเวลา ๑๕-๒๐ วัน ที่อุณหภูมิระหว่าง ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส หลังจากเส้นใยเต็มถุง จึงให้แสงในโรงบ่มซึ่งแสงจะไปกระตุ้นให้เห็ดสร้างตุ่มดอก จะสังเกตเส้นใยเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลจึงนำไปเปิดดอกโดยดึงจุกสำลีและคอขวดด้านบนออกใช้ยางรัดปิดปากถุงให้แน่นแล้วกรีดด้านข้างให้เป็นมุมเฉียงจากบนลงล่างทั้ง ๔ มุมของถุง แล้วไปนำวางบนชั้นหรือแขวนในโรงเรือน

การเปิดดอกและการเก็บผลผลิต

- หลังจากกรีดข้างถุงและรดน้ำเห็ดไปประมาณ ๕ วัน จะเก็บผลผลิต รุ่นที่ ๑ ได้ จากนั้นเห็ดจะพักตัวอีกที่ ๕-๗ วัน รดน้ำเป็นปกติก็จะเก็บรุ่นที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตก็จะหมดให้ชงก้อนเก่าไปทิ้ง และพักโรงเรือนให้แห้งเป็นเวลา ๑๕ วัน จึงนำถุงเห็ดรุ่นใหม่ เข้าเปิดดอกต่อไป

- ควรเก็บผลผลิตในระยะที่ดอกมีสีขาวนวล ก่อนที่จะสร้างสปอร์ มิฉะนั้นสีจะคล้ำออกสีน้ำตาล เนื้อดอกจะเหนียวขึ้น

๗.๒.๒ การแปรรูปเห็ดแครง

- น้ำดื่มสมุนไพรเห็ดแครง การทำข้าวเกรียบเห็ดแครง น้ำพริกเห็ดแครง ทอดมันเห็ดแครง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดแครงที่มีประโยชน์ เป็นสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

ผลผลิตเห็ดแครงเฉลี่ยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแปลงสาธิต/ต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตเห็ดแครง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๑-พฤษภาคม ๒๕๖๒ ปริมาณ ๒๐ กิโลกรัม สร้างรายได้ให้กับโครงการฟาร์มตัวอย่าง ๒,๒๐๐ บาท (ราคาเห็ดแครงเฉลี่ย ๑๐๐ บาท/กิโลกรัม)

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เกษตรกรที่ปฏิบัติงานในฟาร์มตัวอย่างฯ ได้รับความรู้ สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ มีรายได้ที่มั่นคง และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กัญญาวิทยา และปฐพีวิทยา

๑๐. ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินงานโครงการนิคมการเกษตรพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทน
(นิคมการเกษตรปาล์มน้ำมันปัตตานี)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ กรมวิชาการเกษตร

๑.ความเป็นมา/พระราชดำริ

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ได้ดำเนินการโครงการจัดตั้ง “นิคมการเกษตร” พืชอาหารและพืชพลังงานทดแทน รองรับนโยบายการปรับโครงสร้างภาคการเกษตร โดยมีเป้าประสงค์ ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ คือ (๑) เพื่อสร้างความสมดุลและภูมิคุ้มกันภาคการเกษตรให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ (๒) เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอาหาร/พืชพลังงานรองรับนโยบาย(ข้าว/ปาล์มน้ำมัน/มันสำปะหลัง/อ้อย/ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) (๓) รองรับเกษตรกรรุ่นใหม่ ครอบครัวนักศึกษา เกษตรกรและผู้สนใจเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม โดยได้แบ่งพื้นที่ดำเนินการ ๘ พื้นที่แต่ละภูมิภาค ได้แก่ภาคเหนือตอนบน (จังหวัดตาก) ภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดเพชรบูรณ์) ภาคกลาง (จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสุพรรณบุรี) ภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา ,จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสระแก้ว) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมุกดาหาร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดนครราชสีมา) ภาคใต้ตอนบน (จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช)และภาคใต้ตอนล่าง (จังหวัดปัตตานี) สำหรับในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างนั้น ได้จัดตั้งเป็นนิคมการเกษตรปาล์มน้ำมัน ดำเนินการนอร่องในเขตพื้นที่นาร้าง จำนวน ๕,๐๐๐ ไร่ ในตำบลเกาะเปาะ ตำบลยาปี และตำบลลิปะสะโง อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี

๒.การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลองค์ความรู้การผลิตพืชเชิงอาหารและพืชพลังงาน ๔ ชนิด คือ อ้อย ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากกรมวิชาการเกษตรให้เข้าร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ และรับผิดชอบในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง คือ โครงการนิคมการเกษตรปาล์มน้ำมันจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการ ได้แก่ การจัดแปลงทดสอบและสาธิตพันธุ์ปาล์มน้ำมัน และการฝึกอบรมให้กับตัวแทนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนิคมการเกษตร ฯ

๓.วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- เพื่อสร้างความสมดุลและภูมิคุ้มกันภาคการเกษตรให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ
- เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอาหาร/พืชพลังงานรองรับนโยบาย (ข้าว/ปาล์มน้ำมัน/มันสำปะหลัง/อ้อย/ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)

- รองรับเกษตรกรรุ่นใหม่ ครอบครัวนักศึกษา เกษตรกรและผู้สนใจเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานกรมวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันตามค่าวิเคราะห์ดินและใบ และนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปขยายผลและถ่ายทอดให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ต่อไป

- เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้การปลูกและการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย และพื้นที่ใกล้เคียง

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ตำบลเกาะเปาะ ตำบลยาปี และตำบลลิปะสะโง อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานกรมวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

หมู่ที่ ๘ ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๕.๒ หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้รับงบประมาณ จำนวน ๙๐,๐๐๐.- บาท

๖.๒ งบอื่น ๆ (ระบุ)

- กปร.

- มูลนิธิชัยพัฒนา

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๑.๑ แลกเปลี่ยนแบบ/แปลงสาธิต

ได้ดำเนินงานโครงการ ฯ โดยการจัดทำแปลงทดสอบ/ต้นแบบการผลิตปาล์มน้ำมัน จำนวน ๓๐ ไร่ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการ ฯ และเกษตรกรทั่วไป สามารถเข้ามาศึกษาดูงานและเพิ่มพูนความรู้ แล้วกลับไปพัฒนาแปลงของตนเอง โดยได้มีการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลง ฯลฯ

๗.๑.๒ การฝึกอบรม

ได้ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกร หลักสูตร “การใช้ปุ๋ยปาล์มน้ำมันตามค่าวิเคราะห์ดินและใบ” โดยมีเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๕๐ ราย โดยจัดฝึกอบรมในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ ศาลาเอนกประสงค์วัดจุฬามณี หมู่ที่ ๖ ตำบลแป้น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จากการทดสอบความรู้ก่อนการฝึกอบรม โดยมีความรู้ก่อนการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ ๔๕.๖ และหลังการฝึกอบรมเฉลี่ยร้อยละ ๙๑.๖ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เป็นแหล่งศึกษาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยเฉพาะในพื้นที่นาและพื้นที่ลุ่ม ซึ่งมีปัญหาน้ำท่วมขัง และปัญหาดินเปรี้ยวและกรด

๙. ปัญหา/อุปสรรค

- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น โรคพืช กีฏวิทยา และปฐพีวิทยา

๑๐.ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่จังหวัดปัตตานี

๑. ความเป็นมา / พระราชดำริ

ปีงบประมาณ ๒๕๕๒ กรมวิชาการเกษตรมีนโยบายให้ดำเนินกิจกรรมโครงการพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสครบรอบ ๓๖ ปี กรมวิชาการเกษตร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา ได้คัดเลือกให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี ดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี จึงได้ปรับปรุงพื้นที่ภายในศูนย์ฯ จำนวน ๑๓ ไร่ ซึ่งเคยเป็นพื้นที่ดำเนินกิจกรรมโครงการฮาร์ปันบารู และได้เปิดศูนย์เรียนรู้ฯ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒

๒. การตอบสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตร ได้เริ่มดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

๓.๑.๑ เพื่อเผยแพร่หลักการเกษตรตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่

๓.๑.๒ เพื่อเป็นศูนย์ต้นแบบที่นำเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตรมาใช้ในการผลิต

๓.๑.๓ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ปรัชญา และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๔ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๓.๒.๑ เพื่อใช้เป็นแปลงทดลองปลูกพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่ประชาชนในพื้นที่นิยมบริโภค และจำเป็นต่อการดำรงชีพ

๓.๒.๒ เพื่อใช้เป็นแปลงทดสอบระบบการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ และฤดูกาลของท้องถิ่น

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ภายในพื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี เลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลม่วงเตี้ย อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี ห่างจากจังหวัดปัตตานีไปทางทิศใต้ ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร ตำแหน่งละติจูด ๖ องศา ๔๐ ลิปดาเหนือ ลองจิจูด ๑๐๑ องศา ๑๘ ลิปดา มีอาณาเขตติดต่อตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ หมู่ที่ ๔ ต.ม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

ทิศใต้ ติดกับ หมู่ที่ ๑ ต.ม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

ทิศตะวันออก ติดกับ หมู่ที่ ๑ ต.ม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

ทิศตะวันตก ติดกับ หมู่ที่ ๔ ต.แม่ลาน อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๑ หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบประมาณโครงการเกษตร

จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ -

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ ศึกษา/ทดสอบ/วิจัยพืชเศรษฐกิจและระบบการปลูกพืช

๗.๑.๑ ระบบการปลูกพืชผสมผสานตามแนวทางทฤษฎีใหม่ ๑๓ ไร่

- ระบบการปลูกพืชพื้นที่นา ๓ ไร่ (๒๓.๐๘%)

ผลการปลูกข้าว

- ไม่มีการปลูก เนื่องจากเกิดผลกระทบจากภัยแล้ง

๗.๑.๒ ระบบการปลูกพืชไร่/พืชสวน ๕.๕ ไร่ (๔๒.๓๑%)

ปลูกพืชผสมผสาน ๗ กลุ่ม ได้แก่

๑. พืชอาหาร ปลูกพืชอาหาร พริก มะเขือ แตงกวา ถั่วฝักยาว บวบ กวางตุ้ง ฯลฯ

๒. พืชรายได้ ปลูกพืชผัก พืชไร่ พืชหมุนเวียนอื่นๆ เช่น ข้าวโพดหวาน มะละกอ

๓. พืชสมุนไพรสุขภาพ ปลูกสมุนไพรพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ฟ้าทะลายโจร เตยหอม ตะไคร้

๔. พืชสมุนไพรศัตรูพืช ปลูกพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ทำสารสกัดป้องกันแมลง เช่น ดาวเรือง ชিং ข่า

๕. พืชใช้สอย เช่น ไม้กิมชุง

๖. พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น เช่น มันขี้หนู กระพ้อ ต้นแค

๗. ไม้ผล เช่น มะพร้าว เงาะ มังคุด ขนุน ฝรั่ง พันธุ์กิมจู กล้วย

ผลการปลูกพืชผสมผสานและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทำการปลูกพืชหมุนเวียนพริกไทยดูแลรักษา กำจัดวัชพืชโดยวิธีเขตกรรม ใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี และปลูกซ่อมแซมต้นที่ตาย

กิจกรรมการผลิตผักไฮโดรโปนิคส์

- ผักกวางตุ้ง	จำนวน ๔๒ มั่ง	ผลิตได้จำนวน	๙๖๐	กิโลกรัม
- ผักกาดขาว	จำนวน ๒๖ มั่ง	ผลิตได้จำนวน	๖๙๐	กิโลกรัม
- ผักคะน้า	จำนวน ๒๑ มั่ง	ผลิตได้จำนวน	๖๓๐	กิโลกรัม
- ผักฮ่องเต้	จำนวน ๑๖ มั่ง	ผลิตได้จำนวน	๔๓๒	กิโลกรัม

จำนวนผู้เข้าศึกษาดูงานแปลงผักไฮโดรโปนิคส์ ๖๐ ราย

กิจกรรมการเพาะเห็ด

- ไม่มีการเพาะเห็ด อยู่ในช่วงปรับปรุงโรงเรือน

การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์

- จำนวน ๕๐ ท่อบ่อ ปฏิบัติดูแลรักษา

- ดูแลใส่ปุ๋ยต้นมะนาว

- ดูแลกำจัดวัชพืช

- รดน้ำต้นมะนาว

- เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ จำนวน ๖๐ กิโลกรัม

๗.๑.๓ ระบบเกษตรพื้นที่แหล่งน้ำ ๒.๕ ไร่ (๑๙.๒๓%)

ผลการจัดการน้ำในปี ๒๕๖๒ ใช้น้ำโดยใช้ระบบสปริงเกอร์สูบน้ำจากสระหลัก/เพื่อใช้ในการปลูกพืช ปริมาณน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ การปลูกพืชในแหล่งน้ำ เช่น เลี้ยงปลา พื้นที่บนคันบ่อ ปลูกมะพร้าว น้ำหอม เตยหอม ตะไคร้ ข่า

๗.๑.๔ พื้นที่อยู่อาศัย ๒ ไร่ (๑๕.๓๘%)

ทำการปลูก ผักหวาน พริก มะเขือ แตงกวา ถั่วฝักยาว บวบ กวางตุ้ง แคน ฯลฯสามารถใช้ในครัวเรือนเพียงพอตลอดทั้งปี

๗.๒ ถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑ ศึกษาดูงาน

- นักเรียน มาศึกษาดูงาน จำนวน - ราย
- เกษตรกร มาศึกษาดูงาน จำนวน ๖๐ ราย

๗.๒.๒ ฝึกอบรมเกษตรกร เป้าหมาย ๖๐ ราย

- หลักสูตร “การผลิตพืชตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่” วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี จ.ปัตตานี มีเกษตรกรเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน ๖๐ ราย เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น ๖๐ ราย

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ด้านการเกษตร มีความรู้เพิ่มขึ้นในด้านการเกษตรแบบยั่งยืนซึ่งสามารถอยู่อย่างพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

๙. ปัญหา/อุปสรรค

แปลงนาไม่สามารถปลูกข้าวได้ เนื่องจากฝนตกไม่ถูกต้องตามฤดูกาลจึงทำให้น้ำในนามีไม่เพียงพอต่อการปลูกข้าว และเกิดผลกระทบจากภัยแล้ง

๑๐.ภาคผนวก ภาพกิจกรรมโครงการศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่

**รายงานผลการดำเนินงาน โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี ปีงบประมาณ ๒๕๖๒**

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

เพื่อเป็นการร่วมเฉลิมฉลองในวโรกาสมหามงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อธิบดีกรมวิชาการเกษตรจึงได้มอบหมายให้ศูนย์วิจัยและศูนย์บริการฯ ทุกแห่งจัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อขยายพันธุ์และแพร่พันธุ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ หน่วยงานละประมาณ ๑ ไร่

๒. การสนองพระราชดำริ/การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยพืชและศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ฯ กรมวิชาการเกษตร จัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อขยายพันธุ์และแพร่พันธุ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ หน่วยงานละประมาณ ๑ ไร่

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- เพื่อศึกษาการใช้หญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินในแปลงปลูกพืช
- เพื่อขยายผลการดำเนินงานไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ
- เพื่อเป็นแปลงสาธิตให้เกษตรกรและผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- เพื่อศึกษาการใช้หญ้าแฝกและป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินในแปลงปลูกพืช
- เพื่อขยายผลการดำเนินงานไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ
- เพื่อเป็นแปลงสาธิตให้เกษตรกรและผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี ต.ม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี ต.ม่วงเตี้ย อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

กรมวิชาการเกษตร

๕.๒ หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

๕.๒.๑ หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปัตตานี

๕.๒.๒ หน่วยงานร่วมสนับสนุน : สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จ.สงขลา

๖. งบประมาณที่ได้รับ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๖.๒ งบอื่น ๆ -

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมแปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

๗.๑.๑ แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ได้ดำเนินงานโครงการฯ โดยการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงหญ้าแฝกอย่างต่อเนื่อง ตามแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การใส่ปุ๋ย, การกำจัดวัชพืช, การแยกหน่อ, การปลูกซ่อม ฯลฯ และได้มีการถ่ายทอดให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาหญ้าแฝก ตลอดจนให้เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปที่เข้ามาอบรมศึกษาดูงานในศูนย์ ฯ เพื่อให้เล็งถึงความสำคัญและประโยชน์ของหญ้าแฝก รวมทั้งมีการสนับสนุนหน่อพันธุ์เพื่อเป็นการขยายพันธุ์ที่ปลูกต่อไป และมีการปลูกบริเวณรอบ ๆ สระน้ำภายในศูนย์ ฯ เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน

๘. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- เป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาหญ้าแฝก รวมทั้งเป็นแหล่งขยายพันธุ์และกระจายพันธุ์ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป
- การปลูกหญ้าแฝกช่วยให้ดินบริเวณที่ปลูกมีความชุ่มชื้น รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

๙. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ ฯ

๑๐. ภาคผนวก รูปภาพกิจกรรม

